

“Moramo pronaći zajednički jezik koji odjekuje preko granica i iskustava.”

Izvještaj sa konferencije “Allied Grounds”.

Stephen Bouquin

Prijevod (Bosanski / Srpski / Hrvatski): Nidžara Ahmetašević

“Allied Grounds”, međunarodna konferencija o socijalnom aspektu klimatske krize, održana je početkom oktobra u Berlinu. Konferencija je bila vrhunac [godišnjeg projekta](#) Berliner Gazette (BG) koji je istraživao dvije vezane, ali rijetko povezane konstelacije: „Na Globalnom Jugu briga za okoliš bila je sastavni dio borbi radničke klase protiv izvlaštenja, izrabljivanja, a ekstrativizam doslovno od kolonijalno-kapitalističkog osvajanja Novog svijeta. Na Globalnom Sjeveru, s druge strane, pitanje zaštite okoliša među radničkom klasom pojavilo se u 19. vijeku kao odgovor na industrijalizaciju i urbanizaciju, dok su radnički i ekološki pokreti tek posljednjih godina povratili svoj potencijal za savezništvo.”

Eksperimenti u obliku

Dok su večernji paneli bili otvoreni za širu javnost, dnevne radionice su okupile sudionike iz različitih zemalja kao što su Australija, Bosna i Hercegovina, Kanada, Grčka, Italija, Kenija, Iran, Indija, Indonezija, Peru, Meksiko, Bjelorusija, Portugal, Rumunjska, Južni Sudan, Španjolska i Turska. U organizaciji BG-a, neovisne medijske kuće osnovane 1999. godine, konferenciju je podržalo niz institucija i organizacija. Posebno su radionice bile jedinstvene formom i sadržajem. Tri je dana pet radnih skupina od desetak sudionika imalo zadatak raspravljati o ishodu koji bi se mogao distribuirati na nekoliko platformi. Ova metoda "lijevka", poznata kao hackathon (skraćeno od hakiranja i maratona), temelji se na delikatnoj ravnoteži između horizontalne razmjene i potrage za opipljivim ciljem koji treba postići do kraja konferencije.

Brainstorming sesije pomogle su identificirati zajedničke probleme i usmjeriti rasprave prema zajedničkom radu koji bi kulminirao zajedničkom kreacijom. Za raspravu je predloženo pet tema, ali bez definiranja kako o njima razmišljati ili što bi moglo proizaći iz rasprave: “Eko-internacionalizam za sve?”, “(Ne)radni Balkan”, “Posao protiv prirode?”, “Radnička klasa i zaštita okoliša” i “Razbijanje ekofašizma”.

Kako bi se unaprijed uhvatio u koštac s ovim problemima, BG je stvorio forum u [svojim online izdanjima](#) koji se fokusirao na ključna pitanja teme "Savezničke zemlje". Tijekom konferencije ovaj je korpus poslužio kao svojevrсна implicitna referenca, što je svakako olakšalo dijalog o vrlo širokim i međusobno povezanim temama. Svi sudionici konferencije tako su istovremeno bili i glumci, i moderatori, i publika.

Prožimanje pitanja i tema

Jedna od izvornih značajki konferencije je ispreplitanje pitanja i tema kojima se u medijima i akademskoj zajednici najčešće pristupa podijeljeno i jukstaponirano. Na primjer: klimatskoj krizi pristupilo se iz globalne perspektive, prepoznajući geografsku i društvenu hijerarhiju situacija. Kriza egzistencije u zemljama Juga i fenomen migracije ne mogu se razumjeti bez uzimanja u obzir uništavanja prirodnih ekosustava, neoliberalne globalizacije i sistemske krize kapitalizma.

Stoga ne čudi što se na konferenciji više puta govorilo o "ekofašizmu". Ovo je postao izraz desničarske borbe, koji se ne samo koristi kao hashtag na društvenim mrežama protiv "eko-socijalističke vlade u Berlinu", Fridays for Future, i Elona Muska, među ostalima. Svi su optuženi za uspostavu "eko-diktature". Međutim, dovoljan je jedan pogled na Marine Le Pen u Francuskoj da se shvati kontekst. Kao i drugi desničari, Le Pen zagovara isključivi ekološki lokalizam u kojem se imigrante uspoređuje s vanzemaljskim invazivnim vrstama, dok njezina otvoreno radikalna desničarska stranka proklamira slogane poput "granice su najveći saveznici okoliša, kroz njih ćemo spasiti planet." Slični diskursi postoje u različitim zemljama, kao što su Sjedinjene Države i Austrija. Desničarska fetišizacija prirode, kako su sugerirale rasprave na konferenciji, može se shvatiti kao "odgovor" na klimatsku krizu koja slijedi nakon faze poricanja (čitaj i: poricanja klimatskih promjena), ali i dalje odbija propitivati sustavno prirode klimatske krize. U nastojanju da osigura uvjete egzistencije bogatih i privilegiranih (uglavnom bijelih) klasa u kapitalizmu, desnica također razotkriva slijepe točke zelenog kapitalizma, koji također nastoji obuzdati (veze između) društvenih i klimatskih borbi, sabotažnih saveza među radnicima i prevenirati globalnu ekološku pravdu.

Ali izgradnja održivih saveza sve je samo ne spontana. Dok postoji rastuća svijest da su uzroci klimatske krize proizvod zalutalog "rasnog kapitalocena" (Françoise Vergès), nije dovoljno okupiti borbe koje su i visoko raspršene i fragmentirane. Za Krystiana Woznickog i Magdalenu Taube, kustose i glavne organizatore konferencije, upravo je to ono što opravdava ove konferencije i metodologiju kojom se koriste već gotovo 24 godine: „Stvoriti saveze i ujediniti se, doprijeti do neuvjerenih i kolebljivih, moramo pronaći zajednički jezik koji odjekuje preko granica i iskustava. Prije nego što možemo ispričati zajedničku priču, moramo se razumjeti i moći razgovarati jedni s drugima. Riječ je prije svega o praktičnom pitanju i zato smo nedvojbeno uvijek okupljali tako širok spektar ljudi – aktivista, istraživača, novinara i kreativnih umjetnika. Rezultat nije zajamčen, on je otvoren.”

Vježba kreativnosti, suradnje i učenja slušanja

Rezultati radionica, na kraju tri dana intenzivnih rasprava, možda se čine skromnima, ali imaju znatan potencijal za multipliciranje. Grupa o ekofašizmu, čije sam uvide iznio gore, proizvela je [niz kartica](#) koje se suprotstavljaju glavnim ekofašističkim stereotipima. Grupa za zaštitu okoliša radničke klase odlučila se usredotočiti na održivi rad i stvaranje [online pojmovnika](#) koji objedinjuje sve resurse i iskustva koja mogu ojačati i proširiti dinamiku oko ovih aspekata. Mogli bismo spomenuti, bez posebnog reda, prenamjenu oporavljenih i samoupravnih tvornica, borbe za zdravlje na radnom mjestu i protiv toksičnosti proizvodnje, kako za radnike tako i za stanovnike, borbe seljaka za rekommunikaciju obradive zemlje, mobilizacije za razvoj javnog prijevoza, i tako dalje.

Grupa za eko-internacionalizam radila je na platformi [manifesta](#), čiji prvi redovi glase: "Ovaj Manifest pripada Platformi, mreži skvotiranih naftnih platformi u oceanu. Platforma je živo tijelo, naseljeno drugim tijelima, koja sukreiraju svoju mrežu podrške. Ovdje raste korov, između solarnih panela i hardvera. Veze unutar mreže su krhke i nestabilne. Iza ovog Manifesta stoji san o eko-internacionalizmu za sve." U međuvremenu je grupa koja radi na ekološkim i radničkim borbama na Balkanu stvorila [model mobilizacije](#), inspiriran klimatskim kampovima, a za mogući sastanak mreža i pokreta sljedećeg lipnja u Bosni i Hercegovini, na Kosovu ili u Srbiji. Druga skupina, koja se bavila proturječjem između rada i prirode koju nameće kapitalizam, napustila je mjesto održavanja konferencije, "Sat demokracije i ljudskih prava", kako bi vodila [mikro-ulične intervjue](#), pitajući prolaznike za njihove reakcije na slogane prethodno objavljene na reklamama za ekološki destruktivne i ekonomski nepoštene proizvode na autobusnim i željezničkim stanicama, poput "Što želite proizvesti svojim radom?"

Orijentirani na proces, DIY, opozicijski javni prostori

Za Krystiana Woznickog i Magdalenu Taube svaka je konferencija i novo iskustvo, drugačije od prethodnih, ali i nastavak kreativnog eksperimenta koji nema veze sa seminarom ili akademskim kolokvijem, već izražava efemernu pojavu disidentskog javnog prostora. Ovaj pristup ima sličnosti sa stvaranjem oporbenih javnih prostora koje su zagovarali teoretičari Frankfurtske škole kao što je Oskar Negt. Također odjekuje duhom procesa orijentiranih projekata (kao što je Documenta X u Kasselu, kustosica Catherine David). Ili globalna DIY kultura: Izrada onoga što ne postoji kada bi trebalo. Dakle, pristup je bezgraničan, evolucijski i na neki način otvoren, a tragovi koje ostavlja (sjeme koje se širi) i imitacija koju može izazvati svakako su puno širi od neposredno prepoznatljivih signala koje takav projekt šalje svijetu, i to je dobra stvar.

Na kraju dana, nakon sesija u stilu hackathona i nekoliko pauza, gosti radionice su se okupili na javnim razgovorima na koje je bila pozvana i šira javnost.

Riješiti se rasta, ali ne i kapitalizma koji ga proizvodi?

Prvo javno [predavanje 5. oktobra](#) fokusiralo se na potencijalne aktere za sistavne promjene. Moderatorica je bila Claudia Núñez, novinarka rođena u Meksiku koja piše o migracijama i granicama za Los Angeles Times, te suosnivačica MigraHacka. Prezentacije su bile usredotočene na veze između klimatske krize i migracijskih tokova, razloge za postavljanje granica (od papirnatih granica do bodljikave žice) i rezultirajuću međunarodnu podjelu rada. [Jennifer Kamau](#), suosnivačica Međunarodnog ženskog prostora u Berlinu, inicijative žena migrantica i izbjeglica za žene migrantice i izbjeglice, objasnila je kako je položaj ruralnih ljudi u Keniji usko povezan s lokalnom proizvodnjom prilagođenom europskim tržištima, dajući primjet kako 60% cvijeća prodanog u Njemačkoj dolazi iz Kenije. Industrijsko navodnjavanje i monokultura dovode do iscrpljivanja tla i velike ovisnosti o uvozu žitarica, posebno iz Ukrajine i Rusije, što neizbježno povećava eksproprijaciju, raseljavanje i migracijski pritisak.

[Florin Poenaru](#) iz Bukurešta zauzeo je kritički realistički stav da se trenutna situacija vjerojatno neće popraviti u bliskoj budućnosti. Zeleni kapitalizam je čarobna vizija koja tvrdi da rješava problem sa onim što je sam uzrok. Ideja de-rasta jednako je "čarobna", budući da se želimo riješiti rasta, ali ne i kapitalizma koji ga proizvodi. Nije li ovo reproduciranje problema dok se tvrdi da se nudi rješenje? U svakom slučaju, određena vrsta buržoaskog radikalnog okolišanja bit će jednako uzaludna: oni koji zagovaraju građanski neposluš, rezanje guma za terenska vozila ili sabotiranje cjevovoda zapravo gledaju na elite. Akcija bi trebala biti usmjerena na elita i kako ih uvjeriti da riješe probleme. Još uvijek je magija!

Dakle, problem je i to što je lakše zamisliti kraj svijeta nego kraj ili izlazak kapitalizma. Nema jednostavnog odgovora, ali treba raditi na ponovnoj politizaciji prirodnog okoliša, pokušavajući obnoviti ili ponovno uspostaviti prirodnu ravnotežu koliko god je to moguće, istovremeno preuzimajući cilj čovječanstva i osnažujući najranjivije i iskorištavane: izbjeglice i migrante radnike.

Osporavanje Green New Deal u Europi

Drugo javno [predavanje 6. oktobra](#) vodila je Rositsa Kratunkova, članica nekoliko kolektiva aktivnih na pitanjima socijalne pravde u Bugarskoj, a bilo je usredotočeno na zaštitu okoliša radničke klase. Sudionici su bili [Svjetlana Nedimović](#), Sarajevo, istraživačica, aktivistica i moderatorica Pulsa demokracije – online publikacije za kritičku analizu Balkana; [Paola Imperatore](#), Torino, znanstvenica-aktivistica uključena u borbu za ekološku pretvorbu GKN u Firenci; i [Francesca Gabbriellini](#), Bologna, povjesničarka i istraživačica, koja je također uključena u te borbe. Govori, bogati kao i oni prethodnog dana, bili su usredotočeni na kontradiktorne aspekte Green New Deal u Europi.

Nedimović se osvrnula na ekološku krizu i ekološku tranziciju u Bosni i Hercegovini, gdje su rudarske zajednice sposobne vršiti vrlo snažan pritisak i voditi borbu za ekonomsku i ekološku pravdu, ali su, čini se, izgubile zamah u situaciji kada EU agenda zahtijeva ekološke mjere, a istovremeno dopuštaju odvijanje ekstraktivističkih predacija. Iskustvo GKN-a, bivšeg dobavljača dijelova i komponenti (kardanske osovine) za automobilsku industriju, tvrtke koja je okupirana od ljeta 2021. i čiji tvornički odbor promiče prijelaz na opskrbu dijelovima i komponentama za javni prijevoz (vlakovi i autobusi) – ovo iskustvo pokazuje da kreativne i maštovite lokalne inicijative, kada se temelje na utemeljenim savezima između onih koji su izravno pogođeni uslovima rada i zapošljavanja, i većih zajednica mobiliziranih stanovnika, mogu imati učinak daleko izvan neposredne ili lokalne situacije.

Razgovor preko prostora, razmjera i subjektivnosti

Treće i posljednje javno [predavanje 7. oktobra](#) vodila je eko-feministička istraživačica Anna Saave a fokusiralo se na pitanja izgradnje mostova između borbi. [Dario Azzellini](#), New York i Mexico City, predstavio je svoju kritičku viziju održivih poslova, koji mogu biti fokus mobilizacije, sve dok postavljaju pitanje kako se odvija proizvodnja i koji su njeni ciljevi. [Lorenzo Feltrin](#) iz Birminghama osvrnuo se na borbe radnika protiv toksičnosti u najširem smislu, uključujući mentalno i fizičko zdravlje. Prevladavanje podjele između proizvodnje i reprodukcije nedvojbeno je jedan od uvjeta potrebnih za usmjeravanje mobilizacija u održivom smjeru. U isto vrijeme, vrijednosni lanci kapitala mijenjaju se i šire na načine koji otežavaju prepoznavanje i izgradnju veza između radnika u pobuni.

[Brett Neilson](#), Sydney, autor knjiga kao što je "Politika operacije", usredotočio je svoje izlaganje na pitanje prevođenja i objedinjavanja jezika otpora. Pitanje nije jezično, već društveno, utoliko što zahtijeva slično subalternu pozicioniranje preko teritorijalnih ili kulturnih granica. Politika prevođenja mora dopustiti da se borbe i solidarnost artikuliraju i uđu u razgovor preko prostora, razmjera i subjektivnosti. Znati decentrirati svakako je još jedan važan uvjet. Na primjer, kritika rada životinja je i vrlo sjeverocentrična i izražava neku vrstu ontološke horizontalnosti koja zbunjuje sve oblike živih bića. Štoviše, prepoznavanje razlika u prirodi između živih oblika ne mora nužno implicirati odnos podjarmljivanja ili izrabljivanja.

Konferencija "Allied Grounds" bila je jedinstveno, prolazno iskustvo. Iako je ostavilo trag kroz zajedničku produkciju i rezultate, ovo novo izdanje godišnjih konferencija Berliner Gazette bilo je, poput prethodnih, ali nedvojbeno na drugačiji način, izvor inspiracije i energije. Ova tri dana bila su praktična demonstracija da kolektivna inteligencija, u kontekstu horizontalnosti, može stvarati i pogodovati mašti, generirati povjerenje i pojačati nove narative koji bi se trebali širiti tim lakše jer odgovaraju na stvarnu potrebu.

Konferencija je bila vrhunac godišnjeg projekta BG-a "Allied Grounds", koji je uključio istraživače, aktiviste i kulturne djelatnike u različitim oblicima i susretima s ciljem koprodukcije resursa znanja, uključujući audio, video zapise i tekstove. Molimo pogledajte ovdje: <https://berlingazette.de/projects/allied-grounds/>